

HOE PUBLICIEER JE REKENBLADEN OF DATASETS MET HEEMKUNDIGE INFORMATIE OP WIKIDATA?

Wellicht bewaar je als heemkundige kring heel wat informatie over lokaal erfgoed in rekenbladen. Die rekenbladen zijn ook voor personen buiten je heemkundige kring interessant. In het vorige nummer van Bladwijzer werd uitgelegd hoe je een rekenblad makkelijk leesbaar kunt maken voor andere personen en computers. Je data aan derden beschikbaar stellen maakt het mogelijk dat je werk door een groter publiek gebruikt en gewaardeerd kan worden. Een goed begin is je rekenbladen op je eigen website downloadbaar te maken. In dit artikel leer je hoe je die informatie via Wikidata gemakkelijk kan delen en hoe anderen je informatie verder kunnen aanvullen.

OPEN DATA

Als voorbeeld nemen we een eenvoudig termenlijst die een typologie voor historische rijtuigen bevat. De typologie werd opgesteld door het Karrenmuseum in Essen, die ze ook op haar website publiceert. We tonen hoe je die typologie voor een groter, internationaal publiek vindbaar kunt maken en hoe ook

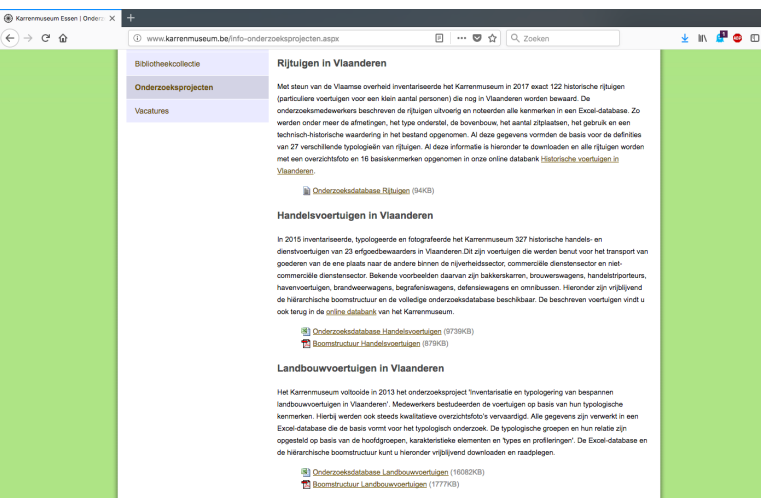
zoekmachines haar sneller terugvinden. Daarvoor gebruiken we een webplatform waar vandaag de meeste vrij beschikbare data vindbaar en herbruikbaar wordt gemaakt: Wikidata.

Het Karrenmuseum in Essen bewaart en onderzoekt allerhande karren, wagens en koetsen. In 2017 inventariseerde het Karrenmuseum met steun van de Vlaamse overheid in de context van een onderzoeksproject 122 historische rijtuigen. Alle rijtuigen werden uitvoerig beschreven in een Excel-rekenblad.

Daarnaast werd op basis van die dataset een typologie voor rijtuigen opgesteld.¹ Een selectie van de basiskennmerken is opgenomen in hun online databank; de volledige onderzoeksresultaten worden op de website aangeboden in de vorm van een rekenblad. Personen die het Karrenmuseum kennen, vin-

den nu de volledige inventaris en de rijtuigen-typologie terug op de website van het Karrenmuseum.

Naast het verzekeren van de toegankelijkheid tot je data, verhoog je door het publiceren van de data op je website de duurzaamheid van je werkzaamheden. De data kunnen dan immers door andere geïnteresseerden worden gedownload en opgeslagen, met als gevolg dat ze niet langer lokaal, op één plaats bewaard worden. Dat vergroot de kans dat je data in de toekomst beschikbaar zullen blijven. Omdat andere geïnteresseerden niet noodzakelijk de weg naar jouw website vinden, zul je echter door de publicatie van je data op je eigen website waarschijnlijk maar een beperkt aantal mensen bereiken, en dat is zonde van je werk!

WIKIDATA

Om een grotere groep geïnteresseerden te bereiken zul je je informatie ook vindbaar moeten maken op andere websites, die een groter en internationaler publiek bereiken. Bijgevolg zullen ook zoekmachines je informatie dan hoger plaatsen in de oplijsting van hun zoekresultaten. Een website met een groot publiek waarop je vrij informatie kunt delen is Wikipedia. Maar rekenbladen zijn niet geschikt voor een online encyclopedie. Rond Wikipedia bestaat echter nog een reeks andere platformen waar je ook informatie kunt delen. Eén daarvan kan heel goed met gestructureerde data overweg: Wikidata.

Wikidata is een gezamenlijk bewerkte databank, die net als Wikipedia en een aantal andere online platformen is gecreëerd door de Wikimedia Foundation met als doel kennis op een vrije en neutrale manier te verzamelen en te verspreiden. Het is een gratis databank die met minimale technische ken-

nis gebruikt kan worden. In tegenstelling tot jouw website, kent Wikidata al een bestaande gebruikersgemeenschap en is het verbonden met andere platformen in het Wikimedia-ecosysteem zoals de online encyclopedie Wikipedia en de beeldbank Wikimedia Commons. Platformen als Wikidata, Wikipedia en Wikimedia Commons staan met elkaar in verbinding. Een artikel op Wikipedia is gekoppeld aan een Wikidata-record en elk Wikidata-record kan gekoppeld worden aan een beeld op Wikimedia Commons. Die beelden kunnen ook als illustratiemateriaal in Wikipedia-artikels gebruikt worden.

Data en content uit het Wikimedia-ecosysteem is zeer gemakkelijk vindbaar. Wikipedia-artikels verschijnen stevast hoog in de zoekresultaten van Google. Ook trekt Google in de rechterbovenhoek van de overzichtspagina met zoekresultaten vaak inhoud uit Wikimedia-platformen (content, data en beelden). Maar ook bijvoorbeeld Apple's personal assistant applicatie Siri trekt inhoud uit Wikidata. Data op Wikidata kunnen ook de basis vormen van nieuwe Wikipedia-artikels. Ook steeds meer culturele instellingen beginnen met Wikidata informatie (bijvoorbeeld biografische informatie over schrijvers, componisten en beeldende kunstenaars) uit Wikipedia binnen te trekken in hun eigen website.²

Het publiceren van je data op Wikidata draagt niet enkel bij aan het duurzaam, vindbaar en toegankelijk maken van je data, het maakt ook mogelijk dat anderen je data kunnen aanvullen. De Wikimedia-platformen worden immers permanent onderhouden en uitgebreid door een gemeenschap van vrijwilligers met diverse interessevelden. Zoals we later zullen zien, is er bovendien een reële kans dat er op die Wikimedia-platformen al data en beelden bestaan die thematisch in het verlengde liggen van je eigen dataset.

VAN REKENBLAD NAAR WIKIDATA

Maar hoe begin je zelf een databank als Wikidata te gebruiken? PACKED vzw overloopt de stappen aan de hand van het voorbeeld van een rijtuigentypologie van het Karrenmuseum.

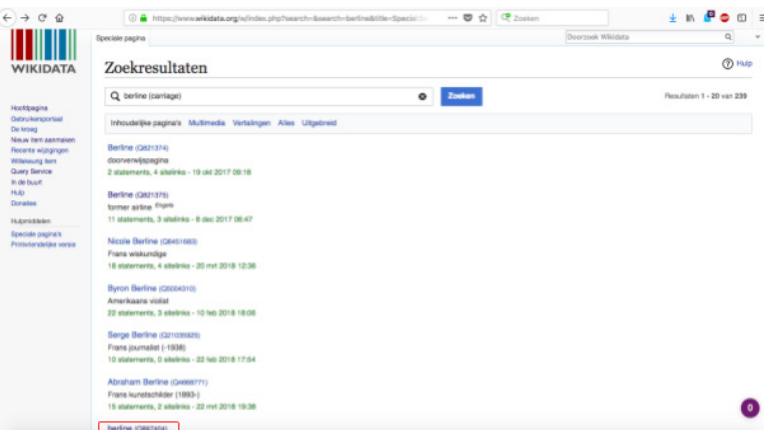
Laten we beginnen met de data. Het is belangrijk te weten dat de Wikimedia-platformen hun eigen doelstellingen, en bijgevolg ook hun eigen selectiecriteria hebben. Een databank als Wikidata zal dus nooit je eigen collectiebeheersysteem kunnen

vervangen. Daarom kiezen we ervoor om enkel de rijtuigentypologie in Wikidata op te laden, en niet de volledige inventaris van 122 historische rijtuigen. Het opladen van de data gebeurt in vijf stappen.

	A	B	C	
	Segment	Typologische groep	Holotype	Beschrijving kort
1	Rijtuigen	Berline	21	Vierwielig rijtuig, volledig symmetrische en gesloten bovenbouw met
2	Rijtuigen	Landauer	3	Vierwielig rijtuig, met schuiftvormige open bovenbouw met
3	Rijtuigen	Coupé	22	Vierwielig rijtuig, volledig gesloten bovenbouw met twee deuren
4	Rijtuigen	Brik	5	Vierwielig rijtuig, met open bovenbouw met daarop meer dan twee deuren
5	Rijtuigen	Victoria	6	Vierwielig rijtuig, met open bovenbouw zonder deuren en een afgeplaatste zitbank
6	Rijtuigen	Gerij	15	Tweewielig rijtuig, met volledig open en hoekige bovenbouw met twee deuren
7	Rijtuigen	Tonneau	33	Tweewielig rijtuig, volledig symmetrische en cirkelvormige bovenbouw met twee deuren
8	Rijtuigen	Buggy	30	Tweewielig rijtuig, open bovenbouw met neerklapbare lederen zitbanken
9	Rijtuigen	Kapkar	12	Tweewielig rijtuig, open bovenbouw met vaste lederen zitbanken
10	Rijtuigen	Riemenwagen	17	Vierwielig rijtuig, open en met snijwerk gedecoreerde houten bovenbouw met twee deuren
11	Rijtuigen	Sjees	18	Tweewielig rijtuig, open en met snijwerk gedecoreerde houten bovenbouw met twee deuren
12	Rijtuigen	Speelwagen	19	Vierwielig rijtuig, onderbouw met langboom en volledig open bovenbouw met twee deuren
13	Rijtuigen	Calèche	98	Vierwielig rijtuig, met een open bovenbouw met twee deuren en een afgeplaatste zitbank
14	Rijtuigen	Omniabus	79	Vierwielig rijtuig, met een gesloten bovenbouw met één deur en een afgeplaatste zitbank
15	Rijtuigen	Hansom Cab	27	Tweewielig rijtuig, met bijna volledig gesloten bovenbouw met twee deuren
16	Rijtuigen	Mylord	53	Vierwielig rijtuig, met open bovenbouw zonder deuren en een afgeplaatste zitbank
17	Rijtuigen	Phaeton	114	Vierwielig rijtuig, met open bovenbouw zonder deuren en een afgeplaatste zitbank
18	Rijtuigen	Duc	93	Vierwielig rijtuig, met open bovenbouw zonder deuren en een afgeplaatste zitbank
19	Rijtuigen	Tilbury	82	Tweewielig rijtuig, open bovenbouw met neerklapbare lederen zitbanken
20	Rijtuigen	Barouche	55	Vierwielig rijtuig, met een open bovenbouw met twee deuren en een afgeplaatste zitbank
21	Rijtuigen	Landaulet	70	Vierwielig rijtuig, met een bovenbouw die aan de voorzijde open is met twee deuren
22	Rijtuigen	Coach	118	Vierwielig rijtuig, gesloten symmetrische bovenbouw met twee deuren en een afgeplaatste zitbank
23	Rijtuigen	Janplezier	93	Vierwielig rijtuig, open bovenbouw met neerklapbare lederen zitbanken
24	Rijtuigen	Dogcart	90	Twee- of vierwielig rijtuig, open bovenbouw met afsluitbare zitbanken
25	Rijtuigen	Spider	116	Vierwielig rijtuig, open bovenbouw met twee in de rijrichting geplaatste zitbanken
26	Rijtuigen	Gabriolet	117	Tweewielig rijtuig, open bovenbouw met neerklapbare lederen zitbanken
27	Rijtuigen	Sociable	119	Vierwielig rijtuig, open bovenbouw met neerklapbare lederen zitbanken

Stap 1: controleer of de term in Wikidata staat

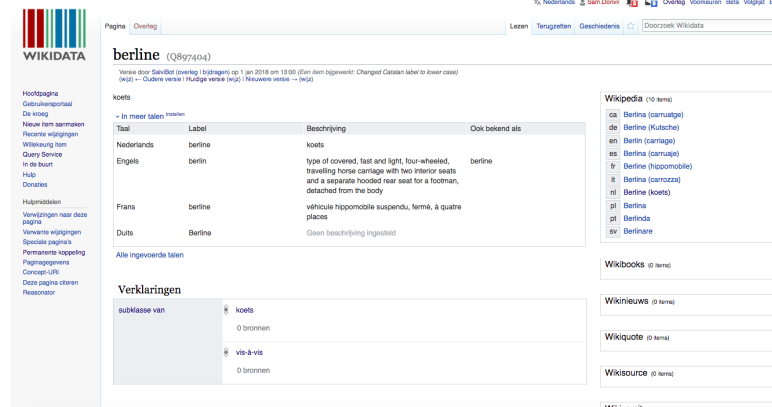
We controleren eerst welke typologieën al op Wikidata bestaan en voegen die toe in een nieuwe kolom in het Excel-rekenblad naast de Nederlandstalige types. Om dat te doen typen we op www.wikidata.org bijvoorbeeld *berline* in de zoekbalk bovenaan. Die zoekterm geeft naast resultaten over personen en plaatsen ook een resultaat voor een type rijtuig. Let dus goed op dat je het juiste record gevonden hebt.

Stap 2: voeg een label en een beschrijving toe

Zoals alle andere Wikidatarecords bestaat ook het Wikidatarecord over het voertuig 'berline' uit zogenaamde *statements* (verklaringen) waarin het item beschreven wordt aan de hand van eigenschappen of *properties* die gelinkt kunnen worden aan andere

items of waardes. Alle Wikidatarecords hebben een uniek identificatienummer (een Q-nummer), en alle Wikidataproperties ook (een P-nummer).

We stellen vast dat de Nederlandstalige beschrijving 'koets' eerder summier is in vergelijking met de Engelstalige beschrijving 'type of covered, fast and light, four-wheeled, travelling horse carriage with two interior seats and a separate hooded rear seat for a footman, detached from the body'. Gelukkig bevat onze eigen dataset een mooie Nederlandstalige beschrijving. We kunnen de beschrijving in Wikidata aanpassen door op 'bewerken' te klikken en onze eigen beschrijving toe te voegen.

We moeten echter een deel van de tekst schrappen aangezien een beschrijving slechts 250 karakters lang mag zijn. Aangezien we naast Nederlands ook Engels spreken, brengen we de twee beschrijvingen met elkaar in overeenstemming. De Nederlandse beschrijving wordt 'Snel en licht vierwielig rijtuig, volledig symmetrische en gesloten bovenbouw met twee deuren, twee in de rijrichting tegenover elkaar geplaatste zitbanken voor vier personen met aan de voorzijde een aparte hogere bok met twee zitplaatsen'. Wellicht zal een andere Wikimediabewerker, die naast Engels of Nederlands wel vlot Frans of Duits spreekt, onze beschrijving of de verbeterde Engelstalige beschrijving kunnen vertalen.

Taal	Label	Beschrijving	Ook bekend als
Nederlands	berline	Snel en licht vierwielig rijtuig, volledig symmetrische en gesloten bovenbouw met 2 deuren, 2 in de rijrichting tegenover elkaar geplaatste zitbanken voor 4 personen met aan de voorzijde een aparte hogere bok met 2 zitplaatsen	
Engels	berlin	type of covered, fast and light, four-wheeled, travelling horse carriage with two interior seats and a separate hooded rear seat for a footman, detached from the body	berline
Frans	berline	véhicule hippomobile suspendu, fermé, à quatre places	
Duits	Berline	Geen beschrijving ingesteld	

nog gearchiveerd werd. Indien dit niet het geval is, kunnen we het webadres rechtsonder op de home-page van de Wayback Machine opslaan.

Het is belangrijk om de URL uit de eigen adresbalk te kopiëren en niet degene uit de onderstaande adresbalk van de Wayback Machine. Onze eigen adresbalk verwijst namelijk naar de exacte datum dat je de website gearchiveerd hebt. Dit is belang-

rijk omdat de website van het Karrenmuseum in de toekomst mogelijk zal veranderen.

Vervolgens kunnen we onder elk statement dat we maken een bronverwijzing toevoegen. In dit geval kiezen we uit het drop-downmenu voor 'URL (gearchiveerd)' en plakken onze URL in het tweede tekstvak.

Ook voor het type 'Landauer' vinden we een Wikidata-record: <https://www.wikidata.org/wiki/Q2144333>. Net zoals bij de 'berlin', vullen we daar met behulp van verklaringen de verschillende karakteristieken van dat type voertuig toe. We gaan zo verder tot we de data heb aangevuld van alle zeventwintig types.

Het is steeds belangrijk om het juiste record te vinden. Zo bestaan er allerlei records voor de coupé-vorm voor auto's en daarnaast ook voor specifieke modellen. We merken dat er wel al een Wikidata item bestaan voor de coupé-vorm in koetsen maar dat het vooralsnog volledig leeg is op een kort franstalig label na. Onze data kan hier dus de uitkomst bieden.

type ook een lange beschrijving op. Op basis van deze tekst en de content die al op het Engelstalig Wikipedia artikel beschikbaar is, schrijven we een nieuw Nederlandstalig artikel.

Soms bestaat er nog geen Wikipedia-artikel over een bepaald type. Van ons type 'brik' bestaat er in het Nederlands bijvoorbeeld enkel het artikel voor een zeilschip. Het Karrenmuseum stelde voor elk

Daarnaast zijn er veel gebruiksvriendelijke applicaties die de door ons toegevoegde data kunnen visualiseren. Met de tool Wikidata Graph Builder kunnen we bijvoorbeeld door op de term 'carriage' te zoeken, alle daaraan gelinkte termen visualiseren.³ Hieronder zie je het resultaat voor en na de toevoeging van de data van het Karrenmuseum.⁴ We zien hier dat er bij 'coach' in plaats van 6 subtypes nu 9 weergegeven worden.

Heb je vragen over het gebruik van Wikidata voor je rekenblad of dataset? Dan kan je terecht bij PACKED vzw, het Vlaamse expertisecentrum voor digitaal erfgoed. Zij ondersteunen erfgoed- en kunstorganisaties in Vlaanderen en Brussel bij het produceren, delen en bewaren van digitale culturele informatie.

Sam Donvil

met de medewerking van Bert Lemmens en Rony Vissers

PACKED vzw

EINDNOTEN

1. Voor meer informatie, zie <http://www.karrenmuseum.be/info-onderzoeksprojecten.aspx>, geraadpleegd op 13/03/2018
2. Het Britse museum Tate haalt de biografische informatie over bv. de schilder James Ensor uit Wikipedia, zie <http://www.tate.org.uk/art/artists/james-ensor-1060>. Ook openbare bibliotheken in Brussel en Vlaanderen doen dat met biografische informatie over bv. de auteur Hugo Claus, zie bv. <http://zoeken.muntpunt.bibliotheek.be/detail/Hugo-Claus/De-geruchten-roman/Boek/?itemid=%7Clibrary%2Fmarc%2Fvlacc%7C10117439>. Het Antwerpse kunstencentrum deSingel haalt in drie talen de biografische informatie over bv. de componist Ludwig van Beethoven uit Wikipedia, zie <https://desingel.be/nl/credit/ludwig-van-beethoven>, <https://desingel.be/fr/credit/ludwig-van-beethoven> en <https://desingel.be/en/credit/ludwig-van-beethoven>.
3. Linked data query voor carriage op de Wikidata Graph Builder: <https://angryloki.github.io/wikidata-graph-builder/?property=P279&item=Q235356&iterations=7&limit=10&mode=both> & Linked data query voor carriage op de Wikidata Graph Builder: <https://tools.wmflabs.org/wikidata-todo/tree.html?q=Q235356&rp=P279&method=d3>
4. Deze graph geeft niet alle data weer die we toegevoegd hebben maar enkel de Engelstalige labels voor die we hebben toegevoegd.
5. B. Lemmens, 'Collecties duurzaam registreren in een rekenblad', *Bladwijzer*, 21 (2017) 43-49.